

Leidenaren en Leiden op postzegels 2

In het vorige nummer van dit blad ben ik met deze rubriek begonnen. Ik heb geen idee of er nog veel artikeltjes over dit onderwerp zullen volgen. Daarvoor moet ik nog veel uitpluizen.

De vorige keer heb ik de zegels over Rembrandt even aangestipt. Daar zou je natuurlijk pagina's over vol kunnen schrijven. Niet doen dus. Dat gaat vervelen. Maar één bijzondere Rembrandtzegel moet hier toch wel genoemd worden: De gouden zegel uit 2019. De zegel is in een gelimiteerde oplage van 3500 uitgegeven in verband met het themajaar 'De Gouden Eeuw'. De zegel is uitgegeven in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Munt. Op Marktplaats zag ik een vraagprijs van € 70,=. Ook Bonaire heeft een eigen gouden Rembrandtzegel uitgegeven.

Beide zegels zijn in 2019 ook samen uitgegeven als 'gewone' zegels.

Leiden zelf komt sporadisch ook aan bod. In het kader van 'Mooi Nederland' verscheen in 2006 een fraai zegel en velletje. Wellicht valt over dat 'fraai' te discussiëren. Allerlei fraaie Leidse zaken zijn wel erg op een hoop gegooid. Te zien zijn onder meer de Hooglandse kerk, het Academiegebouw en de Morspoort. Rembrandt draagt penselen in zijn ene hand en houdt in zijn andere hand twee grote sleutels vast. Deze sleutels, attributen van Sint Petrus, zijn het symbool van Leiden en refereren aan de Pieterskerk die aan de heilige Sint Petrus gewijd is en nog steeds een eyecatcher is in de monumentale Pieterskerkwijk. (uit: Filahome.nl)

In 2018 verscheen een velletje ‘**Spraakmakend geld – De Nederlandse Gulden**’. Het vel staat in het teken van de ontwikkeling en de geschiedenis van de Nederlandse gulden. Vanaf ongeveer 1300 werden in de Nederlanden de eerste guldens gebruikt, toen nog afkomstig uit Florence. Op het postzegelvel, zijn tien bijzondere guldenmunten en guldenbiljetten afgebeeld. Ze zijn afkomstig uit de Nationale Numismatische Collectie (NNC), die wordt beheerd door De Nederlandsche Bank. Afgebeeld zijn de gouden leliegulden uit ongeveer 1355 (de allereerste Nederlandse gulden), *de papieren noodmunt van Leiden uit 1574*, de proefslag van een zilveren statengulden uit 1680, twee proefslagen van

een gouden tientje uit 1818, een 1000-guldenbiljet (de rooie rug) uit 1860, het Lieftincktientje uit 1945, een papieren rijksdaalder uit 1949, het ontwerpmodel voor de Beatrixrijksdaalder uit 1980, een 250-guldenbiljet (de vuurtoren) uit 1986 en het laatste uitgegeven 10-guldenbiljet (de ijsvogel) uit 1997.

De papieren noodmunt werd geslagen tijdens het beleg van Leiden in 1574. Op de voorzijde is een staande leeuw met het stadswapen van Leiden in een ovaal afgebeeld met daar omheen een Latijns rondschrift.

Kamerlingh Onnes

In 1882 werd Onnes hoogleraar in de experimentele natuurkunde aan de Universiteit Leiden. Na zijn aantreden als hoogleraar te Leiden begon Kamerlingh Onnes met de bouw van een koudelaboratorium en raakte hij met buitenlandse onderzoekers verwickeld in een felle concurrentiestrijd over het vloeibaar maken van gassen. Hij richtte zijn onderzoek op het controleren van de beweringen van Johannes van der Waals, die stelde dat ieder gas vloeibaar kon worden gemaakt, maar slechts onder de kritische temperatuur. Boven die kritische temperatuur kan het gas, ongeacht de druk, niet vloeibaar worden. Hiertoe wilde hij vloeibare waterstof proberen te maken, het eenvoudigste gas dat toen bekend was (helium was nog niet ontdekt). Hij moest daarvoor eerst zorgen voor vloeibare zuurstof, waarmee hij vervolgens kon werken aan vloeibare waterstof. Het was uiteindelijk niet Kamerlingh Onnes maar zijn concurrent, de Schotse natuurkundige James Dewar, die er in 1898 in slaagde om als eerste waterstof vloeibaar te maken. Hierbij werd een temperatuur van $-253\text{ }^{\circ}\text{C}$ bereikt. Voor Kamerlingh Onnes restte slechts één mogelijkheid om een nog lagere temperatuur te bereiken: het vloeibaar maken van het edelgas helium. Op 10 juli 1908 slaagde Kamerlingh Onnes er als eerste in om helium bij een temperatuur van $-269\text{ }^{\circ}\text{C}$ vloeibaar te maken. Met dit doel voor ogen had hij in 1904 een speciaal cryogeen laboratorium opgericht, dat nog geruime tijd als 'het koudste plekje ter wereld' gold. In 1911 ontdekte Kamerlingh Onnes ook nog, dat zuivere metalen – zoals kwik, tin en lood – bij extreem lage temperaturen supergeleidend worden. Een postzegel met Kamerlingh Onnes werd uitgegeven in de serie zomerzegels van 1936.

Jan Verbeek